

**This is an electronic reprint of the original article.
This reprint *may differ* from the original in pagination and typographic detail.**

Author(s): Kotilainen, Sofia

Title: Uskallusta ja uusia pedagogisia avauksia: Helsingin Suomalaisen Yhteiskoulun 125-vuotisjuhlateos

Year: 2012

Version:

Please cite the original version:

Kotilainen, S. (2012). Uskallusta ja uusia pedagogisia avauksia: Helsingin Suomalaisen Yhteiskoulun 125-vuotisjuhlateos. *Agricolan kirja-arvostelut*, 3.1.2012.
<http://agricola.utu.fi/julkaisut/kirja-arvostelut/index.php?id=1883>

All material supplied via JYX is protected by copyright and other intellectual property rights, and duplication or sale of all or part of any of the repository collections is not permitted, except that material may be duplicated by you for your research use or educational purposes in electronic or print form. You must obtain permission for any other use. Electronic or print copies may not be offered, whether for sale or otherwise to anyone who is not an authorised user.

AGRICOLAN KIRJA-ARVOSTELUT

ISSN 1796-704X

"Ele polghe Kiria quin Sica waicka henes on wehe wica"

AGRICOLA » JULKAISUT » KIRJA-ARVOSTELUT

arvostelut

lisää arvostelu

ohjeet

Uskallusta ja uusia pedagogisia avauksia: Helsingin Suomalaisen Yhteiskoulun 125-vuotisjuhlateos

3.1.2012 Sofia Kotilainen <sofia.p.kotilainen@jyu.fi> FT, tutkijatohtori (Suomen Akatemia), Jyväskylän yliopiston historian ja etnologian laitos
Alanko, Anja-Liisa; Hietanen, Irmeli; Niiranen, Jukka; Uusi-Hallila, Tuula (toim.): *Rohkea koulu: SYK Nervanderinkadulta Isonnevantielle*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 2011.
162 + sivua.

Suomen vanhimman suomenkielisen yhteiskoulun, Helsingin Suomalaisen Yhteiskoulun 125-vuotisjuhlateos sisältää paitsi historiikin koulun tähänastisista vaiheista, myös oppilas- ja opettajamatrikkelin. Kirja johdattaa lukijan useiden eri artikkelien myötä koulun arkeen, jota ovat värittäneet monet pedagogiset kokeilut. Kirjoittajat ovat koulun opettajia ja entisiä oppilaita. Tarkastelun pääpaino sijoittuu viime sotien jälkeisiin vuosikymmeniin. Rohkea koulu kuvaa havainnollisesti sitä, miten Suomalaisessa Yhteiskoulussa on aina haluttu etsiä uusia näkökulmia oppimiseen ja opettamiseen.

Helsingin Suomalaisen yhteiskoulun 125-vuotisjuhlakirjan ”Rohkea koulu” on kustantanut Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Teoksen toimittajat ovat koulun omaa opettaja- ja rehtorikuntaa ja artikkelien kirjoittajat koulun opettajia ja entisiä oppilaita. Jälkimmäiseen joukkoon kuuluvat esimerkiksi akateemikko Olli Lehto, toimittaja Jyrki Koulumies ja elokuvaohjaaja Saara Cantell. Teoksen kiinnostavinta antia ovatkin yksityiskohtaiset ja omaan kokemukseen perustuvat menneiden vuosikymmenten koulutyötä valottavat muistikuvat.

Ensimmäinen suomenkielinen yhteiskoulu, Helsingin Suomalainen Yhteiskoulu, aloitti toimintansa vuonna 1886. Se tarjosi myös tytöille mahdollisuuden hankkia yliopistoon valmistava koulutus. Vanhin suomenkielinen oppikoulu eli Jyväskylän lyseo oli perustettu vuonna 1858. Vaikka tämän jälkeen perustettiin viisiluokkaisia tyttökouluja eri kaupunkeihin, tyttöjä varten ei ollut vielä 1880-luvulle tultaessa luotu varsinaista akateemisiin opintoihin suuntaavaa opintoväylää. Suomalaisen Yhteiskoulun luoman

esimerkin kannustamana myös maaseutupaikkakunnille ryhdyttiin sittemmin perustamaan uusia yhteiskouluja.

Alun perin SYK:n perustajien tarkoituksena oli saada aikaan tyttökoulu, josta valmistuneet voisivat pyrkiä jatkamaan opintojaan yliopistossa, mutta sitten hankkeen edistäjät innostuivat yhteiskouluajatuksesta. Esimerkiksi Minna Canth oli kritisoinut julkisesti perinteisten tyttökoulujen toimintaa jo edellisvuosikymmenellä. Suomalaisen Yhteiskoulun ensimmäisenä johtajattarena toimi Lucina Hagman vuosina 1886–1890. Hagman kannatti tyttöjen ja poikien yhteiskasvatusta, jotta nämä oppisivat siten paremmin ymmärtämään toisiaan ja saisivat elämälleen samanlaiset lähtökohdat. Tyttökoulujen opetusohjelmat eivät olleet tuohon aikaan yleensä yhtä teoreettisia kuin poikakoulujen. Itse Vaasan ruotsalaisen tyttökoulun käynyt Hagman valmistui kansakoulunopettajaksi Jyväskylän seminaarista 1875 ja työskenteli sen jälkeen koulunjohtajana sekä Hämeenlinnassa että Helsingissä. Hagman tunnetaan paitsi naisasianaisena, myös Martta-järjestön perustajana ja nuorsuomalaisen puolueen kansanedustajana. Koulun opettajina toimivat vuosien varrella muiden muassa Vera Hjelt, Hilda Käkikoski, Alli Nissinen, Max(imilian) Oker-Blom, Lauri Pohjanpää, Nelma (Kaino Ihanelma) Sibelius ja Eino E. Suolahti. Myös kasvatustieteen professorina ja koulupoliitikkona tunnettu Mikael Soininen (Johnsson) toimi SYK:n opettajana ja 1890-luvulla koulunjohtajana.

Toisin kuin muut aikansa uudet oppikoulut, SYK oli yhdeksänvuotinen. Lisävuoden avulla haluttiin alkuvaiheessa antaa tytöille riittävästi aikaa selviytyä oppikoulun vaatimuksista. Aluksi koulu toimi vuokratiloissa vaatimattomissa puurakennuksissa, kunnes oma koulutalo valmistui 1890 Yrjönkadulle. Vuonna 1937 SYK siirtyi Töölöön uusiin tiloihin ja 1972 Haagaan rakennettuun koulutaloon. Kumpikin näistä muutoista johtui kaupunkiympäristön ja oppilasmäärien kasvusta. Vuonna 1955 SYK:sta tuli kymmenluokkainen oppikoulu.

1970-luvun peruskoulu-uudistus uhkasi haudata alleen SYK:n perinteikkään historian ja pirstoa koulukokonaisuuden useisiin eri osiin. Neuvottelujen jälkeen päädyttiin kuitenkin SYK:n muuttamiseen peruskoulua vastaavaksi kouluksi, jolloin se saattoi edelleen jatkaa kymmenluokkaisena kouluna ja keskittyä jatkossa erityisesti kieliopintojen tarjoamiseen myös muille kuin koulun omille opiskelijoille. Kielikouluksi profiloituminen auttoi varsin pitkälti Suomalaista Yhteiskoulua säilyttämään perinteisen asemansa osana helsinkiläistä koulukenttää. SYK:a edustanut rehtori Vesa Nikunen osallistui pysyvänä asiantuntijana opetusministeriön työryhmään, joka suunnitteli IB-ohjelman käynnistämistä Suomessa. SYK oli toinen niistä oppilaitoksista, jotka saivat ensimmäisinä toimiluvan järjestää koulutusta lukion IB-linjalla 1990-luvun alussa.

Suomalaisen Yhteiskoulun toiminta on alusta saakka ollut monessa suhteessa uudistusmielistä. Juhlateoksen mukaan koulussa on kokeiltu etenkin 1950-luvulta lähtien aktiivisesti uusia opetussuunnitelmia, oppisisältöjä ja lukusuunnitelmia. Osa hyviksi havaituista opetuskokeilujen tuloksista on edelleen käytössä. Poikkeuksellista on ollut se tapa, jolla koulussa on sisäistetty yhtenäiskouluajatus. Lisäksi luokanopettajat ja aineenopettajat ovat työskennelleet päivittäisessä vuorovaikutuksessa, mitä on edistänyt myös yhteinen opettajainhuone. Varsin monet koulun opettajista ovat toimineet oppikirjojen tekijöinä sekä monissa merkittävässä opetusalan kehittämis- ja luottamustehtävissä. Jo SYK:n alkuajoista saakka oppilaita on kannustettu myös aktiiviseen kerho- ja harrastustoimintaan koulutyön ohessa.

Rohkea koulu -teos kostuu oppilaitoksen tähänastista toimintaa kuvaavasta historiikista sekä matrikeliosasta, johon sisältyvät kaikki koulun opettajat ja muu henkilökunta sekä vuosina 1937–2010 eli kahden viimeisimmän koulutalon aikana vähintään yhden lukuvuoden koulua käyneet oppilaat. Kirja täydentää SYK:n edellistä matrikkelia, joka päättyy vuoteen 1976.

Koulun 125-vuotisjuhlateos rakentuu pitkälti eri oppiaineiden opetusta ja opiskelua kuvaavien artikkelien varaan. Niiden kautta muodostuu kokonaiskuva SYK:n opetuksen ja opetussuunnitelmien kehityksestä menneiden vuosikymmenten aikana. Lisämausteena on herkullisia muistikuvia koulutyön arjesta. Mielenkiintoisia teemoja ovat esimerkiksi espanjan kielen opetuksen aloittaminen SYK:ssa, koulun omat mepit sekä arkkitehtuurin muovaama koulutila.

Teoksen lukuisat pienet artikkelit tekevät siitä rakenteeltaan vaivattomasti luettavan. Tekijöiden tarkoituksena ei ole ollut kirjoittaa varsinaista historiateosta, mikä työ luonnollisesti vaatisi paitsi laajempaa arkistolähteiden käyttöä, myös teoksen kysymyksenasettelun syventämistä. Tällaisenaan juhlakirja muodostaa kuitenkin yhtenäisen kokonaisuuden. Teoksessa käsitellään eniten viimeisten vuosikymmenten toimintaa, mikä on ymmärrettävää, koska teksti perustuu paljolti aikalaiskuvaukseen ja tarkoituksena on lisäksi ollut päivittää koulun historiikki ja matrikkeli 1970-luvulta kirjoitushetkeen saakka. Kirjan kuvituksessa näkyy vahvana koulun omien oppilaiden kädenjälki. Koulupäivistä kertovien valokuvien lisäksi mukana on useita taidekuvia, jotka esittelevät SYK:n käyneiden taiteilijoiden tuotantoa. Kirjan kansissa kohtaavat jännittävällä tavalla jo sen nimessä mainitut Nervanderinkadun ja Isonnevantien koulurakennukset.

Helsingin Suomalaisella Yhteiskoululla on ainutlaatuinen asemansa suomalaisten koulujen joukossa. Siksi se ansaitsee myös näyttävän juhlakirjan. Rohkea koulu näyttää mallia kaikille niille oppilaitoksille, jotka suunnittelevat oman juhlakirjan tekemistä. Elämänmakuinen ja värikäs kuvaus koulun menneiltä vuosikymmeniltä kiehtoo taatusti muitakin koulutuksen historiasta kiinnostuneita lukijoita kuin entisiä ja nykyisiä ”sykkiläisiä”. Teoksesta välittyy koulun pitkä yhdessä tekemisen perinne ja aivan omanlaisensa yhteishenki. Sen vuoksi koulun 125-vuotisjuhlateos tuo arvokkaan lisän paitsi koulun oman menneisyyden tallennustyöhön, myös koko suomalaisen koulutuksen ja kasvatuksen kulttuurihistorian tarkasteluun.

Lisätietoja:

[Helsingin Suomalaisen Yhteiskoulun kotisivut](#)

Suosittele muille:

Suosittele 5

Twiiittaa 0

Kommentit:

Ei kommentteja

Kaikki kentät ovat pakollisia. Ainoastaan omalla nimellä lähetetyt kommentit julkaistaan. Sähköpostiosoitetta ei julkaista.

Nimi

Sähköposti